

Received / Makale Geliş Tarihi 22.05.2025
Published / Yayınlanma Tarihi 31.07.2025
Volume (Issue) Cilt (Sayı) 9 (56)
pp / ss 619-626

Research Article/Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.16730319
Mail: editor@pejoss.com

Av. Mehmet Zahid Dut

<https://orcid.org/0009-0001-7729-0734>

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş / TÜRKİYE

ROR Id: <https://ror.org/03gn5cg19>

Prof. Dr. Alpaslan Alkış

<https://orcid.org/0000-0003-3401-7073>

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Kahramanmaraş / TÜRKİYE

ROR Id: <https://ror.org/03gn5cg19>

İslam Hukuku ve Türk Hukuk Sisteminde Karşılaştırmalı Zina Fiili¹

The Act of Adultery in Comparative Perspective Under Islamic Law and The Turkish Legal System

ÖZET

Aile insanlık tarihi boyunca biçim değiştirse de hep var olan toplumun en küçük yapı taşı aynı zamanda en derin hafızası olmuştur. Türk hukuk sisteminde zina açıkça düzenlenmemiş olmakla birlikte hukuken geçerli bir nikâh akdi ile evli olan eşlerden birinin eşinden başka bir kimse ile bilerek ve isteyerek cinsel ilişkiye girmesi olarak tanımlanırken İslam hukukunda zina aralarında geçerli bir nikâh akdi bulunmayan bir erkek ile bir kadının cinsel ilişki yaşaması olarak tanımlanmaktadır. İslam hukuku ve Türk hukuk sistemi arasında zina kavramı tanımı, unsurları ve yaptırımları bakımından farklılık göstermektedir. Çoğu toplumun içinde bulunduğu ahlak, görgü ve din kurallarında zina ayıp veya günah olarak nitelendirilse de Türk Ceza Kanunu'nda zina suç olarak kabul edilmemiş, Türk Medeni kanununda özel bir boşanma sebebi olarak kabul edilmiş ve bu yönlü medeni hukuku etkileyen yaptırımlar öngörülmemiştir. İslam hukukunda ise zina haram ve çok çirkin bir fiil olarak kabul edilmiş, fiili gerçekleştiren kimsenin bekâr veya evli olması, hür veya köle olması vb. durumlar göz önünde bulundurularak yaptırımlar öngörülmemiştir.

Bu makale, "İslam Hukuku ve Türk Hukuk Sisteminde Zina Fiili" adlı yüksek lisans tez çalışmamızın çoğunlukla 6. Bölümünde bulunan "Karşılaştırmalı Değerlendirme" bölümünden yola çıkılarak hazırlanmıştır. Zinanın tanımı, delil sistemi, yaptırımları ve tarihsel süreç içerisindeki dönüşümü hem teorik hem de uygulama bakımından irdelenip konunun önemi de göz önünde bulundurularak uygulamaya fayda sağlamak amaçlanmıştır. İslam Hukukunda ve Türk hukuk sisteminde toplumsal düzenin temeli olarak kabul edilen aile kurumu ile bu kurumun devamlılığının sağlanması, sağlıklı nesep bağının kurulabilmesi açısından büyük önem taşıyan sadakat yükümlülüğü ve zina kavramı çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Ancak yüksek lisans tez çalışmamızın hazırlık aşamasında konu ile ilgili önceki yapılan araştırmalar incelenmiş, zina kavramının İslam hukuku ve Türk hukuk sistemindeki yeri ile ilgili karşılaştırma yapılmış ilk kapsamlı çalışma hazırlanmıştır. Çalışmamızda zina fiilinin İslam hukukundaki yeri ile Türk hukukundaki düzenlemeleri karşılaştırmalı olarak ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Nikâh Akdi, Türk Medeni Hukuku, Kur'an, Sadakat Yükümlülüğü

ABSTRACT

Although the family has transformed throughout human history, it has consistently remained the fundamental unit of society and its deepest repository of collective memory. In the Turkish legal system, adultery is not explicitly codified as a criminal offence; however, it is defined as the act of a legally married spouse engaging knowingly and willingly in sexual intercourse with a person other than their lawful partner. In contrast, Islamic law defines adultery (zina) as sexual intercourse between a man and a woman who are not bound by a valid marriage contract. Significant differences exist between Islamic law and the Turkish legal system regarding the definition, constitutive elements, and legal consequences of adultery. While in many societies adultery is viewed as a shameful or sinful act within the framework of moral, cultural, and religious norms, under the Turkish Penal Code, it is not recognised as a criminal offence. Instead, it is regarded as a specific ground for divorce under the Turkish Civil Code, with legal consequences confined to the domain of family law. By contrast, Islamic law considers adultery a grave sin (haram) and a highly reprehensible act, prescribing specific punishments that vary depending on factors such as the marital status (married or unmarried) and legal status (free or enslaved) of the perpetrator.

This article is based primarily on Chapter Six, "Comparative Evaluation," of our master's thesis entitled "The Act of Adultery in Islamic Law and the Turkish Legal System." It undertakes a comprehensive analysis of the definition of adultery, the evidentiary system, punitive measures, and the historical evolution of the concept within these two distinct legal frameworks. By considering both theoretical and practical dimensions, the study seeks to emphasise the broader significance of regulating adultery and to contribute to the understanding of its legal treatment within comparative family law. The institution of the family, regarded as the cornerstone of social order in both Islamic jurisprudence and the Turkish legal system, and the duty of fidelity, which is crucial for ensuring family continuity and establishing legitimate lineage, have been the focus of various scholarly inquiries. However, during the preparatory stages of our thesis, it became evident that there was no comprehensive comparative study analysing the concept of adultery and its position in Islamic and Turkish legal systems. This study, therefore, seeks to address this gap by providing a detailed and critical comparative analysis of adultery within these two legal traditions.

Keywords: Family Institution, Marriage Contract, Duty of Fidelity, Turkish Legal System, Islamic Jurisprudence.

¹ Bu makale birinci yazarın yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

1. GİRİŞ

Aile kurumu, toplumun en temel sosyal yapısı olarak bireylerin doğum, bakım, sosyalleşme ve değer aktarım süreçlerini gerçekleştirdiği bir kurum olup yalnızca biyolojik bağlara dayalı bir birliktelik değil, aynı zamanda toplumsal rollerin ve sorumlulukların paylaşıldığı bir yapıdır.

Toplumların sürekliliği, bireylerin sağlıklı gelişimi ve kültürel mirasın aktarımı açısından aile kurumu hayati bir öneme sahiptir. Aile yapıları tarihsel, kültürel ve ekonomik koşullara göre çeşitlilik göstermiştir (Karaman, 2016:3-293). Geleneksel geniş aile yapısından çekirdek aileye, tek ebeveynli ailelerden evlat edinilmiş çocuklarla kurulan aile formlarına kadar farklı modeller günümüzde mevcuttur (Doğan, 2012:210).

Sadakat, bireyler arası ilişkilerde güven, bağlılık ve dürüstlüğe dayanan bir değer olup aile kurumu açısından sadakat, özellikle evlilik birliği içinde eşlerin birbirlerine karşı dürüst, güvenilir ve bağlı kalmalarını ifade eder. Evlilikte sadakat yükümlülüğü hem hukuki hem de ahlaki bir sorumluluktur ve aile yapısının korunmasında temel bir rol oynamaktadır (Giddens, 2005: 153). Sadakatsizlik ise, sadece eşler arasındaki ilişkiyi değil, ailenin tüm yapısını ve özellikle çocukların duygusal gelişimini olumsuz etkileyen bir durumdur. Sadakat yükümlülüğünün ihlal edilmediği bir ailede çocukların ruhsal gelişimi açısından güvenli bir ortam sağlanmış olur (Kağıtçıbaşı, 2010: 122).

Zina, genel anlamıyla evli ya da bekâr kişilerin evlilik bağı dışında bir başka kişiyle cinsel ilişkiye girmesi olarak tanımlanır. Ahlak ve din kuralları bağlamında zina, sadakatsizlik ve ahlaki ihlal olarak görülmektedir. Toplumsal düzenin korunması açısından aile kurumu ve zina kavramı hem İslam hukukunda hem de modern hukuk sistemlerinde önemli bir yere sahiptir. Aile, sadakat, güven ve karşılıklı sorumluluk temelleri üzerine kurulu olduğundan, zina bu temelleri sarsarak ailenin bütünlüğünü tehlikeye atmaktadır (Giddens, 2005:152). İslam hukuku zina fiilini aralarında Nikâh bağı bulunmayan iki kişi arasında, rızaya dayalı olarak gerçekleşen cinsel birleşme olarak tanımlamakla birlikte suç olarak kabul ederken, modern Türk hukuku zina fiilini evlilik birliği içindeki eşlerden birinin, eşinden başka biriyle cinsel ilişkiye girmesi olarak tanımlamakta ancak suç olarak kabul etmemektedir.

Bu çalışmada, zina fiilinin İslam hukukundaki yeri ile Türk hukukundaki düzenlemeleri karşılaştırmalı olarak ele alınmakta; zinanın tanımı, delil sistemi, yaptırımları ve tarihsel süreç içerisindeki dönüşümü hem teorik hem de uygulama bakımından irdelenmektedir.

2. İSLAM HUKUKUNDA ZİNA

İslam hukukunda zina; nikâh akdi olmaksızın, ergin iki kişinin cinsel ilişkiye girmesi olarak tanımlanır (İbn Kudâme, 1994:33). Tanımdan da anlaşılacağı üzere bir kimsenin zina suçunu işlediğinin sabit olması için bazı şartların varlığı aranmaktadır. Bunlar:

a. Failin ergin ve akıllı olması

İslam hukukuna göre ergin olmayan çocuğun veya akıl hastası bir kimsenin bu suça konu fiili gerçekleştirmesi halinde had cezası uygulanmaz; ancak eğitimsel ya da ıslah amaçlı tâzir cezaları verilebilir (İbn Rüşd. 2015:448).

b. İkrâh olmaksızın rıza ile gerçekleşmesi

İslam hukukuna göre bir kimsenin zina suçunu işlediği gerekçesiyle had cezasına çarptırılması için kişi, söz konusu fiili bilerek ve isteyerek gerçekleştirmelidir. Zinanın cezaî anlamda geçerli olabilmesi için fiilin rıza ile gerçekleşmiş olması gerekir. Eğer kadın veya erkek zorla bu fiile maruz kalmışsa zina suçu değil tecavüz söz konusu olur ve mağdur değil fail cezalandırılır.

c. Nikâhsız cinsel birleşmenin vuku bulması

Zinanın oluşabilmesi için söz konusu fiili gerçekleştiren taraflar arasında meşru bir evlilik akdi olmaması gerekir. Taraflar arasında geçerli bir nikâh varsa, cinsel ilişkinin meşru olduğu kabul edilir.

d. Fiziki birleşme (cinsel ilişki) gerçekleşmesi

Zina, yalnızca cinsel birleşme ile oluşan bir suç olup şehvetle dokunmak, öpüşmek, kucaklaşmak gibi davranışlar İslam hukukuna göre zina olarak kabul edilmez; ancak haram fiillerdir ve tazir cezası gerektirir (El-Kâsânî, 1986:35). Yine bu kapsamda hayvanla temas ve arkadan münasebet de zina sayılmaz, ayrı bir tâzir suçudur.

Zina, İslam hukukunda ağır cezalar öngörülen, toplumun ahlaki yapısını bozan bir suç olarak görülmektedir. Bu nedenle İslam hukukuna göre zina suçunun oluşabilmesi ve had cezasının uygulanabilmesi için ağır şartlar aranmaktadır (Karaman, 2007:321). Bu durum, İslam hukukunun cezayı uygulamada keyfiliği önlemek ve bireyin onurunu korumak konusundaki hassasiyetini göstermektedir. Zinanın mahiyeti gereği suçüstü yakalanması zor olduğu için belirlenen cezalar, caydırıcılığı yüksek ama uygulama alanı dar hükümler olarak değerlendirilmektedir. Ancak suçun sabit olabilmesi için getirilen yukarıda belirttiğimiz şartların yanında birde kişinin özel hayatını korumak ve iftirayı engellemek için zinaya konu fiilin gerçekleştirildiğinin ispatı gerekmektedir.

İslam hukukunda zinanın sabit olması için dört erkek şahidin şahitliği veya failin suçu kendi isteğiyle itiraf etmesi yani ikrar etmesi olarak iki temel delil şekli belirlenmiştir: Zina suçunun ikrar yoluyla sabit olabilmesi için bazı maddi ve manevi şartlar aranmaktadır. Bu şartlar ikrarda bulunan kişinin ergin ve akıllı olması, kendi hür iradesi ile herhangi bir baskı ve tehdit altında bulunmadan ikrarda bulunmasıdır. Bu bağlamda sarhoşluk, delilik, çocukluk gibi durumlar ikrarın geçerliliğini ortadan kaldıran haller olarak kabul edilmektedir. Bu şartlarda yapılan ikrarın geçerli olabilmesi için birde zina fiilinin gerçekleştirildiğinin açık bir dille beyan edilmesi gerekir. Mezhepler arasında farklılıklar olmakla birlikte hanefi mezhebine göre ikrarın dört kez yapılması ve bu dört ikrarın da farklı meclislerde yapılmış olması gerekmektedir. Diğer mezheplerde ikrarın bir kere yapılması gerekli ve yeterli görülmüş, dört kez tekrarlanması şartı aranmamıştır (Zuhaylî, 1987:7-354).

Zina suçunun şahitler yoluyla sabit olabilmesi için bazı maddi ve manevi şartlar aranmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de, zina isnadında bulunan kimseler için dört şahit getirme şartı açıkça belirtilmiştir: "*Zina eden kadını ve zina eden erkekte her birine yüz sopa vurun... Zina ile suçladığınız kimselere, eğer dört şahit getiremezseniz, onlara seksen değnek vurun ve artık onların şahitliğini hiçbir zaman kabul etmeyin.*" (Nûr, 24/2, 24/4) Bu ayet, hem zinanın sabit olmasında dört şahidi şart koşmaktadır. Şahitlerin olayın yalnızca şüpheli olduğunu söylemeli yeterli görülmemekte; zina fiilini açık ve net olarak, cinsel birleşmenin vuku bulunduğunu ifade edecek görülmüş olması gerekmektedir (Serahsî, 1993:38). Delilsiz ithamda bulunanların kazf (iftira) cezasıyla cezalandırılmasını emredilmektedir. Bununla birlikte zina suçunun şahitlerle sabit olması için şahit olacak kimselerde de birtakım şartların varlığı aranmaktadır. İslam hukukuna göre zina suçunun işlendiğine şahitlik edecek kimsede hem şahidin vasfı hem de şahitliğin içeriği bakımından aranan şartlar vardır. Bunlar zina suçunun ispatında aranan şahitlik şartları oldukça ağırdır. Şahitlerin akıllı, temyiz kudretine sahip, akıl sağlığı yerinde ve bülûğ çağına ulaşmış olmaları gerekir; akıl hastası veya çocukların şahitlikleri geçerli kabul edilmez (İbn Kudâme, *el-Muğnî*, 1994:43). Ayrıca şahitlerin konuşma ve görme duyularına sahip bulunmaları şarttır; sağır, dilsiz ya da kör kimselerin şahitliği zina davalarında geçerli değildir çünkü şahit, olayı bizzat gözlemleyebilmeli ve mahkemede beyan edebilmelidir (Serahsî, *el-Mebsût*, 1993:9/32). Şahitlerin adalet vasfına sahip olmaları da önem arz eder; fâsık (açıkça günah işleyen) veya adalet vasfını kaybetmiş kişilerin şahitlikleri kabul edilmez. Bu husus, Kur'ân'da geçen "*Ey iman edenler! Eğer bir fasık size bir haber getirirse onu iyice araştırın...*" (el-Hucurât, 49/6; Nevevî, *el-Mecmû'*, 1996:20/74) ayetine dayandırılmaktadır. Had cezalarını gerektiren davalarda şahitlerin Müslüman olması da şarttır; gayrimüslimlerin şahitlikleri geçerli sayılmaz (İbn Rüşd, *Bidâyetü'l-Müctehid*, 1995:2/345). Bunun yanında zina suçunda şahitlerin erkek olması gerekmektedir; kadınların bu tür davalarda şahitlikleri kabul edilmez (İmam Mâverdi, *el-Ahkâmü's-Sultâniyye*, 1994:240). Tüm şahitlerin, olayın gerçekleşme anını aynı zamanda ve aynı mekânda gözlemlediklerini çelişkisiz bir şekilde beyan etmeleri zorunludur. Son olarak, zina suçunun sabit olabilmesi için en az dört erkek şahidin bulunması gerekir; iki veya üç şahidin varlığı durumunda suç sabit olmayıp, aksine isnatta bulunanlar kazf suçu işlemiş sayılırlar ve iftira cezasına çarptırılırlar (en-Nûr, 24/4; Buhârî, *Hudûd*, 22; Müslim, *Hudûd*, 29).

İslam hukukuna göre tüm bu şartları sağlayan dört güvenilir erkeğin net ve çelişkisiz beyanının varlığı halinde zina fiilinin gerçekleştiği sabit kabul edilir. Zina, İslam hukukunda nikâh akdi olmaksızın, şehvet amaçlı cinsel birleşmedir. Hem evli hem de bekâr kişiler için zina kavramı geçerli olmakla birlikte İslam hukukunda zina halinde uygulanacak ceza, kişinin evli ya da bekâr olmasına göre farklılık gösterir yani Bekâr bireyler için farklı, evli bireyler için daha ağır yaptırımlar öngörülmüştür.

Evli kişilerin zina yapması durumunda bu kimseler muhsan sayıldıkları için öngörülen yaptırım daha ağır olur. İslam hukukuna göre akıllı, ergen ve hür olup geçerli bir nikah akdi ile evlenmiş ve evliliğinde cinsel ilişki yaşamış olan kişiye muhsan denilmektedir. Muhsan olmanın şartları öncelikle akıllı, hür ve ergin olmak, akıllı, hür ve ergin olan bu kimsenin evlilik akdinin sahipsiz olması ve evlilikte cinsel ilişkinin gerçekleşmiş olmasıdır. Bir kimsenin muhsan sayılabilmesi için Müslüman olması şartı hususunda mezhepler arasında görüş ayrılığı bulunsun da Hanefî ve maliki mezheplerine göre kişinin muhsan sayılabilmesi için n söz konusu fiili gerçekleştiren kimselerin Müslüman olmaları ve bir Müslüman kimse

ile evli olmaları gerekmektedir (Bilmen, 1950: 212). Muhsan olan kişi zina yaparsa, İslam hukukuna göre cezası ölünceye kadar taşlanmak yani recmdir (İbn Rüşd, 2015:562). Evli kimseler için öngörülen recm cezası hadislerle ve sahabe uygulamalarıyla sabittir (Buhârî, 1414/1993:23).

İslam ceza hukukunda, zina suçunun failinin medeni durumu, uygulanacak cezayı doğrudan etkilemektedir. Evli olmayan kimselerin (*gayr-i muhsan*) zina fiilini işlemesi durumunda, bu kişiler için temel yaptırım olarak 100 değnek (celde) ve bazı yorumlara göre ayrıca sürgün cezası öngörülmüştür. Bu düzenleme, toplumun ahlaki yapısını koruma ve bireyleri zinadan caydırma amacı taşır. Kur’ân-ı Kerîm’de, evli olmayan bir kimsenin zina suçunun sabit olması halinde şöyle buyrulmaktadır: “*Zina eden kadın ve zina eden erkekten her birine yüz değnek vurun ve Allah’a ve âhiret gününe iman ediyorsanız, Allah’ın dini konusunda sizi onlara karşı merhamet duygusu tutmasın. Müminlerden bir grup da onlara uygulanan cezaya şahit olsun.*” (en-Nûr, 24/2).

Burada zikredilen cezanın uygulanabilmesi için zina fiilinin şahitlik veya ikrar yoluyla kesin olarak sabit olması şarttır (İbn Kudâme, *el-Muğnî*, 1994:10/123-125). Ayrıca İslam âlimleri arasında, had cezası olan 100 celdenin yanında, failin bir yıl süreyle sürgün edilmesinin de uygun olup olmadığı konusunda farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Hanefî mezhebi, celde ile birlikte sürgün cezasını şart koşmazken, Şafîî ve Hanbelî mezhepleri sürgünü de celde cezasına ilave edilmesi gereken bir had unsuru olarak kabul etmiştir (İbn Rüşd, *Bidâyetü’l-Müctehid*, 1995:2/343-345).

Bu hükümlerin temelinde, İslam toplumunda iffet, nesebin korunması ve ahlaki disiplinin sağlanması amacı yer almakta olup, zinanın yayılmasının önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Bununla birlikte cezanın uygulanması, oldukça ağır ispat şartlarına bağlanmış, en az dört erkek şahidin fiili açıkça görüp mahkemede tutarsızlık göstermeden beyan etmeleri veya failin suçunu dört defa ikrar etmesi gibi kriterlere dayandırılmıştır (İbn Kudâme, *el-Muğnî*, 1994:10/124).

Mezhepler bekâr bir kimsenin zina suçunu işlemiş olması halinde celde cezasının uygulanması konusunda görüş birliği sağlamış olup bazı mezheplerde celde cezasına ek olarak sürgün had cezasının da uygulanması gerektiği ve sürgünün uygulama biçimi yönünden görüş ayrılıkları söz konusudur.

Sonuç olarak İslam hukukuna göre zina büyük günahlar arasında sayılmakla birlikte toplumun düzeni ve gelecek nesillerde sağlıklı nesep bağlarının kurulması amacıyla zina suçunu işleyen kimseler için ağır yaptırımlar öngörülmektedir.

3. TÜRK HUKUKUNDA ZINA

Eşlerin karşılıklı sadakat ve güven temeli üzerine kurulan aile kurumunda eşlerin birbirlerine sadık olmaları gerekmektedir. Türk hukukunda zina kavramı ile ilişkili olan sadakat yükümlülüğünün tam anlamıyla tanımı, nelerin sadakat yükümlülüğünün ihlali yani zina sayıldığı tanımlanmamakla birlikte; evlilik birlikteliği devam ederken eşlerin birbirlerine sadakat yükümlülüğüne aykırı fiil ve davranışlarda bulunmamaları gerektiği ifade edilmiştir (Dural vd., 2020:159). Türk Medeni Kanunu’na göre, evlilik birliğinin eşlere yüklediği başlıca yükümlülüklerden biri de "birlikte yaşama, sadakat ve yardımcı olma" yükümlülüğüdür. Türk Medeni Kanun’un 185. maddesi şu şekilde düzenlenmiştir: “*Evlilik birliği eşler arasında sadakat, birlikte yaşama ve birbirine yardım etme yükümlülüğü doğurur.*” (Türk Medenî Kanunu, 2001: 4721-185). Bu hüküm gereği, eşler birbirlerine karşı hem cinsel hem de duygusal sadakat göstermek zorundadır. Zina her ne kadar Türk hukukunda, 2004 yılına kadar Türk Ceza Kanunu’nda suç olarak yer almakta iken, bu tarihten sonra suç olmaktan çıkarılmış olsa da Türk Medeni Kanunu’na göre özel hukuk alanında hala önemini korumaktadır. TMK madde 161 zina fiilini özel ve mutlak bir boşanma sebebi olarak düzenlemiştir:

“*Eşlerden biri zina ederse, diğer eş boşanma davası açabilir. Dava, zinanın öğrenildiği tarihten başlayarak altı ay ve herhâlde zina fiilinden itibaren beş yıl içinde açılmalıdır.*” (Türk Medenî Kanunu, 2001: 4721-161) Bu hüküm gereğince ise sadakat yükümlülüğünün zina, gizli ilişkiler veya güveni zedeleyici davranışlarla ihlal edilmesi halinde Türk Medeni kanununa göre özel boşanma sebebinin varlığı kabul edilmektedir (Dönmez, 2010: 143–158). Zinanın kesin olarak kanıtlanmış olması halinde bu durum mutlak boşanma sebebi olduğu için bu durumda hâkime takdir yetkisi tanınmamaktadır.

Zina iddiasında bulunan eş, bu iddiayı kesin ve güçlü delillerle ortaya koymak zorundadır (Kılıçoğlu, 2022). Zina fiili mahiyeti gereği ispatı zor olduğu için hâkim tanık beyanı, telefon kayıtları ve yazışmalar, kamera ve otel kayıtları, fotoğraf ve video kayıtları vs. doğrudan veya dolaylı delilleri değerlendirmeye alıp zinanın varlığını araştırır. Zina iddiası ciddi bir isnat olduğundan, yalnızca şüpheye dayanan durumlar boşanma için yeterli kabul edilmeyip bu durumda hâkim, "evlilik dışı ilişki olasılığı" taşıyan fakat ispatlanamayan fiillerin zina kapsamında değerlendirmeyip evlilik birliğinin temelinden sarsılması gerekçesiyle boşanma kararı

verebilmektedir (Yargıtay 2. HD, K.2010/2398). Türk hukukunda zina, ceza hukuku kapsamında suç olmamakla birlikte, aile hukukunda hâlâ önemli sonuçlar doğuran, özel nedene dayalı boşanmaya karar verilebilen bir fiildir.

4. KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRME

Zina, tarih boyunca hem dini hem de hukukî sistemlerde ahlaki ve toplumsal yönü ağır basan bir fiil olarak değerlendirilmiştir. Farklı hukuk sistemleri, zinayı değişik derecelerde suç olarak kabul etmiş, cezalandırma yöntemlerini ve delil standartlarını da bu anlayışa göre belirlemiştir. İslam hukuku, zinayı ağır had suçlarından biri sayarak detaylı cezai müeyyideler öngörürken, Türk hukuku, tarihsel olarak bu fiili suç kapsamında değerlendirmiş ancak zamanla yalnızca aile hukukuna özgü bir mesele olarak ele almıştır.

Hukuki niteliği itibarıyla İslam hukukunda zina kamu düzenine karşı hem ahlaki hem cezai bir suç olup had cezası gerektirmektedir. Türk hukuk sisteminde ise zina cezai yaptırım olan bir suç olarak düzenlenmemiş aile hukuku açısından bir sorun olarak ele alınmıştır. İslam hukukunda zina suçunun evli veya bekâr ayrımı yapılmaksızın herkes tarafından işlenebileceği kabul edilirken Türk hukukunda zina sadece evli kimselerin evlilik birlikteliği içerisinde sadakat yükümlülüğüne aykırı olarak gerçekleştirdiği, özel bir boşanma nedeni olarak kabul edilmektedir. Türk hukuk sisteminde bekâr iki kişinin aralarında geçerli bir nikâh akdi olmadan rızaya dayalı cinsel birliktelikleri zina sayılmamaktadır. İslam hukuku ve Türk hukuku arasındaki niteliksel farklar, sadece cezai ve medeni sonuçlara değil, aynı zamanda hukuk sistemlerinin değer temellerini göz önüne sermektedir. İslam hukukunda zina, ahlâkî emirle hukuki müeyyidenin birleştiği, normatif olarak kutsal temellere dayanan bir suç iken Türk hukukunda zina, laik hukuk anlayışıyla düzenlenen, bireysel özerklik ve özel hayatın korunmasına duyarlı bir boşanma sebebidir. Bu farklılık, hukukî nitelikteki temel ayrımı da açıkça ortaya koyar: İslam hukuku kamusal cezaî alanını önceleyerek toplumsal nizamı korumayı esas alırken, Türk hukuku bireysel alanı ve medeni sonuçları düzenlemeyi tercih eder. Sonuç itibarıyla hukuki nitelikleri açısından incelendiğinde İslam hukukundaki zina ile ilgili müeyyideler ile ahlak ve kamu düzeninin korunması amaçlanırken Türk hukukunda aile birliği ve sadakat kavramının korunması amaçlanmaktadır.

Tanım olarak zina; İslam hukukunda kişinin kendi hür iradesi ile nikâhsız olarak, karşı cinsten biriyle cinsel birleşme gerçekleştirerek ilişkide bulunması olarak tanımlanırken; Türk hukukunda, hukuken geçerli bir nikâh akdi ile evli olan bir kimsenin eşinden başka bir kişi ile cinsel ilişkide bulunması olarak tanımlanmaktadır. İslam hukukunda dikkat çeken nokta, zina fiilinin sadece cinsel yakınlık değil, tam bir cinsel birleşmeyi içermesi gerektiğidir. Türk hukukuna göre zina artık ceza hukuku kapsamından çıkarılmış olmakla birlikte, aile hukukunda mutlak boşanma sebebi olarak düzenlenmekte, zina, eşlerden biri tarafından işlendiğinde diğer eş boşanma davası açma hakkı tanımaktadır (TMK, 2001: 4721-161). Sonuç itibarıyla İslam hukuku, zinayı hem dinî hem de hukukî bir yasak olarak görürken, Türk hukukunda zina sadece evlilik yükümlülüğünün ihlali bağlamında özel bir alanla sınırlanmıştır.

Delillendirme ve ispat yönünden hukuk sistemleri zina hususunda suçun ispatını güçleştirerek özel hayatın korunmasını sağlamak amacıyla ağır ispat koşulları getirmiştir. Bu bağlamda İslam hukukunda zina suçunun sabit olması için söz konusu fiili gerçekleştiren kimsenin suçu işlediğini ikrar etmesi veya dört erkek şahidin şahitliğiyle suçun sabit olması gerekir. Bu şahitlerin, fiili açıkça gördüklerini ifade etmeleri zorunludur (Serahsî, 1993:37). Türk hukukunda ise zina, genellikle doğrudan değil, dolaylı delillerle ispatlanır. Zinayı iddia eden eş tanık beyanları, telefon kayıtları, mesajlaşmalar, otel giriş çıkış kayıtları, kamera görüntüleri, yazılı belgeler vs. her türlü somut delille iddiasını ispatla yükümlüdür. Bu aşamada Türk hukuk sisteminde delillerin yargıcı tatmin edecek düzeyde olması yeterli kabul edilmekle birlikte zinanın mutlak ispatı gerekmemekteyken; İslam hukukunda hâkime bu aşamada suç sabit ise takdir yetkisi tanınmamaktadır (Yargıtay 2. HD, K.2019/4321). Sonuç itibarıyla zinanın ispatı, her iki hukuk sisteminde hem teknik hem de değer yönüyle önemli farklılıklar göstermektedir. İslam hukukunda delil rejimi, suçun cezaî ağırlığına uygun olarak çok sıkı kurallarla düzenlenmiş, Türk hukukunda delil sistematigi modern hukuk normlarına ve kişisel delil serbestisine uygun şekilde şekillendirilmiştir.

Cezai ve hukuki yaptırımları yönünden; İslam hukukuna göre zina suçu sabit olan bir kimseye verilecek ceza caydırıcılık amacı ile topluluk önünde infaz edilmek kaydıyla bekâr bir kimsenin zina suçunu işlemesi halinde 100 sopa celde iken evli bir kimsenin zina suçunu işlemesi halinde Recm yani taşlayarak öldürmedir (Dural vd., 2018). Türk hukukunda zina fiilinin cezai yaptırımı bulunmayıp, sadece boşanma sebebi olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra medeni hukuk bağlamında Zina yapan eş boşanma davasında ağır kusurlu sayılmakta, zina yapan eşin tazminat yükümlülüğü doğmaktadır (TMK, 2001: 4721-174). Sonuç olarak zinanın cezai müeyyideleri, hukuk sistemlerinin normatif ve etik yapısını en açık şekilde ortaya koyan alanlardan biridir. İslam hukukunda zina, ilahî bir yasağın ihlali olarak değerlendirildiği için ağır ve kesin

cezalara bağlanmış, kamu otoritesi eliyle infazı öngörülmüştür. Buna karşılık, Türk hukuk sistemi, laik ve birey merkezli yapısı gereği, zinayı özel hayatın bir parçası olarak görerek ceza hukukunun kapsamı dışına çıkarmış; sadece evlilik ilişkisi bağlamında hukukî sonuçlar doğuran bir sadakat ihlali olarak değerlendirmiştir.

Zina fiilinin hukuk sistemlerinde nasıl tanımlandığı kadar, bu fiili gerçekleştirenlerin kadın ve erkek olması açısından cezai sorumluluğun eşitliği ya da farklılığı da oldukça önemlidir. Bu bağlamda, uygulamada tarihsel, kültürel ve toplumsal normlar nedeniyle farklı yaklaşımlar söz konusu olmuştur. İslam hukukunda zina fiili bakımından kadın ve erkek arasında ceza bakımından ayırım yapılmaz. Kur'an'da açıkça şöyle buyrulur: “*Zina eden kadın ve zina eden erkekten her birine yüz celde vurun...*” (Nûr, 24/2) Bu ayet, her iki cinsiyete aynı cezayı öngörerek adalet ve eşitlik ilkesi doğrultusunda bir temel oluşturur. Ayrıca zina fiilini ispat etme koşulları da kadın ve erkek için aynıdır: dört erkek şahit veya dört defa açık ikrar. Evli kadın veya erkek tarafından işlenen zina fiilinde uygulanacak recm cezası (ölene kadar taşlama), hem kadın hem erkek için aynıdır. Her ne kadar ceza bakımından eşitlik söz konusu olsa da toplumsal algı ve kültürel pratikler, kadınları daha ağır biçimde yargılayabilmektedir. Türk hukuk sisteminde ise zina suç kapsamından çıkarılmış olup günümüzde zina yalnızca Türk Medeni Kanunu'nun 161. maddesi uyarınca mutlak boşanma sebebi kabul edilmektedir. Bu bağlamda kanun koyucu erkek veya kadın eşin zina yapması durumunda, diğer eşe, zinayı öğrendiği tarihten itibaren 6 ay, fiilden itibaren 5 yıl içinde boşanma davası açma hakkı tanımaktadır. Bu süreçte tarafların cinsiyeti dikkate alınmadan, kusurluluk ilkesine göre değerlendirme yapılmaktadır. Ancak her ne kadar kanuni düzenleme cinsiyet eşitliği gözetse de uygulamada hâlâ kadının zinası toplum tarafından daha ağır biçimde yargılanmakta, erkek için ise bazı durumlarda “mazur görülen” bir davranış olarak kabul edilmektedir. Sonuç olarak zina fiiline karşı hukuki yaptırımlar hem İslam hukuku hem de Türk hukuku açısından kadın ve erkek için kural düzeyinde eşit düzenlenmiş olsa da uygulamada sosyokültürel yargılar, toplumsal cinsiyet rolleri ve geleneksel kabuller bu eşitliği zedeleyebilmektedir.

5. SONUÇ

Zina hem bireysel hem toplumsal etkileri olan, hukuk ve ahlâk kesişimin de yer alan bir fiildir. Bu nedenle tarih boyunca hemen her hukuk sistemi, zinayı kendi değer ve normları doğrultusunda tanımlamış, düzenlemiş ve müeyyidelere bağlamıştır. Ancak hukuk sistemlerinin dayandığı temel felsefi ve dinî esaslar, zinaya bakışı da doğrudan etkilemiştir. Bu durum, özellikle İslam hukuku ile modern, laik sistemlere dayanan Türk hukuku arasında belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. İslam hukuku ve Türk hukuku bağlamında zina konusu, farklı normatif ve sosyokültürel temellere dayanması sebebiyle hem tanımlanış hem de uygulanış açısından önemli farklılıklar barındırır. Ancak sonuç itibarıyla, her iki sistem de toplumsal düzenin ve birey haklarının korunması amacıyla bu fiili düzenlemeye çalışmaktadır. Bu benzer hedef, farklı hukuki yaklaşımlar ve yaptırımlar yoluyla somutlaşır.

İslam hukukunda zina, sadece bireyler arasında işlenen özel bir fiil değil; toplumun ahlaki yapısını bozan, ilahî emirlere aykırı düşen ve kamu düzenini tehdit eden ağır bir had suçudur. Bu yaklaşım, zina fiilinin yalnızca iki birey arasında gerçekleşen özel bir ilişki değil, tüm toplumun temel değerlerini ve neslin korunmasını tehdit eden ciddi bir ihlal olduğunu kabul eder. Bu nedenle zina hem dünyevi hem uhrevi sonuçları olan, ağır cezalarla karşılık bulan bir fiildir. Ceza sisteminde Kur'an ve Sünnete dayalı kesin hükümler yer almakta; celde (değnek ile dövme) ve recm (taşlayarak öldürme) gibi cezai müeyyideler uygulanmaktadır. Ancak bu cezaların uygulanması için ispat yükü çok ağırdır: dört erkek şahidin olayı görmüş olması ya da failin açık ikrarı gibi neredeyse uygulanamaz seviyede şartlar öngörülerek, hem zinanın iftira aracı olarak kullanılmasının önüne geçilmiş, hem de bireyin onuru ve mahremiyeti korunmuştur. Dolayısıyla İslam hukukunda zina meselesi, ahlakın ve toplumsal düzenin korunması bağlamında ele alınmaktadır.

Buna karşılık Türk hukukunda da zina, 2004 yılı itibarıyla cezai bir suç olmaktan çıkarılarak özel hukuk alanına taşınmış, yalnızca evlilik birliğini etkileyen ve özel hukuk çerçevesinde sonuç doğuran bir davranış olarak düzenlenmiştir. 2004 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile zina suç olmaktan çıkarılarak bireylerin özel yaşamları üzerindeki cezai baskı kaldırılmış, bu değişiklik, zina artık toplumsal düzenin doğrudan bir ihlali değil, evlilik kurumunu zedeleyen ve özel hukuk kapsamında sonuç doğuran bir fiil olarak kabul görmüştür. Böylece, bireyin özel hayatının gizliliği ön planda tutulmuş, ceza hukuku alanında bireysel özgürlükler güçlendirilmiştir. Ancak zina, boşanma davası ve maddi-manevi tazminat gibi sonuçlarıyla evlilik birliğinin korunması açısından hâlâ önemli bir hukuki sorun olarak değerlendirilmekte, günümüzde zina Türk Medeni Kanunu'na göre mutlak boşanma sebebi, tazminat nedeni ve nafaka hakkını etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Türk hukuk sisteminde zinanın ispatı ise teknolojik gelişmelerin etkisiyle daha esnek tutularak hukuka uygun elde edilmesi şartıyla tanık, belge, dijital yazışmalar ve kamera

kayıtları gibi delil araçlarıyla yapılabilmektedir. Aksi hâlde, özel hayatın gizliliği ihlal edilmiş olur ve deliller hükme esas alınmamaktadır.

Tablo 1. İslam Hukuku ve Türk Hukukunda Zina: Karşılaştırması

Özellikler	İslam Hukuku	Türk Hukuku
Tanım	Evlilik dışı cinsel ilişki, şer'i anlamda iki tarafın rızasıyla gerçekleşen haram fiil (zina).	Türk Ceza Kanunu'nda suç olarak tanımlanmamış; Türk Medeni Kanunu'nda boşanma sebebidir.
Norm Kaynağı	Kur'an, Sünnet, icma ve fıkıh içtihatları.	Anayasa, Türk Medeni Kanunu, yargı içtihatları.
Delil ve İspat	4 erkek şahit ya da zina edenin 4 defa gönüllü ikrarı gerekir. Şüphe varsa ceza düşer.	Tamık beyanları, fotoğraf/video, mesajlaşmalar vb. her türlü medeni delil geçerlidir.
Kadın-Erkek Açısından Eşitlik	Kur'an'da eşit ceza öngörülür; uygulamada toplumsal farklılıklar olabilir.	TMK bakımından kadın-erkek eşit sorumludur; ancak toplumsal yargı farklı etkileyebilir.
Cezai Müeyyide	Bekâr için 100 celde; evli için recm. Tazir cezası da mümkündür.	Ceza hukuku kapsamında bir müeyyide yoktur. Boşanma, tazminat ve nafaka sonuçları doğar.
Kamu Hukuku – Özel Hukuk Ayrımı	Zina kamu hukukunu ilgilendiren bir suçtur; devletin müdahale alanına girer.	Zina yalnızca özel hukuk (medeni hukuk) kapsamında sonuç doğurur.
Toplumsal Ahlak Bağlantısı	Zina, toplumun genel ahlakını ve nesep güvenliğini bozan ağır bir suçtur.	Aile düzenini zedeleyici nitelikte özel bir eylem olarak kabul edilir.
Zina Fiiline Yönelik Hedef	Cezalandırma, caydırma ve ahlaki toplumu koruma.	Boşanma ve mal paylaşımı gibi medeni sonuçlar çerçevesinde düzenleme.
İkincil Sonuçlar	İftira suçu da gündeme gelebilir; sahte isnatlar ağır cezalandırılır (kazif).	Zina isnadı ispat edilemezse, kişilik haklarına saldırı davası açılabilir.
Modern Uygulanabilirlik	Had cezalarının uygulanabilirliği tartışmalıdır; tazir esası öne çıkar.	Zina, modern toplumda özel hayat kapsamında değerlendirilir; doğrudan cezai müdahale yoktur.

Sonuç itibarıyla, her iki hukuk sistemi de zina fiilinin toplumsal ve bireysel etkilerini dikkate almakta; ancak bunları değerlendirme ve müdahale biçimleri kendi kültürel, tarihsel ve ideolojik zemini doğrultusunda şekillenmektedir. İki sistem arasındaki fark, yalnızca cezalandırma biçiminde değil, aynı zamanda zina fiilinin hukukî niteliğinin nasıl anlaşıldığı hususunda ortaya çıkmaktadır. İslam hukukunda zina, kamu düzenine ve ilahî düzene karşı bir suç olduğu için İslam hukuku toplumsal ahlakı koruma ve kutsal emirlere bağlı kalma refleksiyle daha katı ve kamusal müdahaleci bir yaklaşım sergilerken; Türk hukukunda zina bireyler arası özel bir sorun olduğu için Türk hukuk sistemi bireysel hakların korunması ve laiklik ilkesi doğrultusunda daha ılımlı, özel alana saygılı bir düzenlemeye gitmiştir. Bu çerçevede, zina meselesi hem İslam hukukunda hem Türk hukukunda; toplumun temel yapı taşları olan aile, toplum ahlakı ve bireysel haklar arasındaki hassas dengeyi yansıtan karmaşık bir konudur. Günümüz koşullarında, her iki sistemin de çağın gerekliliklerine uygun, insan haklarıyla uyumlu ve toplumsal barışı destekleyen çözümler araması elzemdir. Böylelikle zina fiilinin hem toplumsal düzeni bozucu etkileri azaltılabilir, hem de bireylerin temel hak ve özgürlükleri korunabilir.

Özetle, zina meselesi hukuk sistemlerinin yalnızca ceza veya medeni hukuk kapsamında düzenlediği basit bir fiil olmayıp, aynı zamanda toplumun ahlaki değerleri, bireyin özel yaşamı ve aile yapısının korunması gibi çok katmanlı sosyal gerçekliklerle iç içe geçen karmaşık bir olgudur. İslam hukukunda zina hem bireysel hem de toplumsal açıdan ciddi bir tehlike olarak görülmekte ve bunun önüne geçmek için ağır cezai yaptırımlar öngörülmektedir. Bu yaklaşım, toplumun ahlaki düzenini korumak ve bireyleri zinadan caydırmak amacı taşırken, aynı zamanda bireyin kendi iradesi ve toplumsal sorumlulukları arasında bir denge kurma çabasının da ürünüdür. Modern hukuk sistemlerinde ise zina fiili, özellikle bireyin özel hayatı çerçevesinde değerlendirilmekte ve çoğunlukla cezai bir müeyyide öngörülmeden medeni hukuk bağlamında ele alınmaktadır. Bununla birlikte, modern hukukta da ailenin korunması esastır ve sadakat yükümlülüğünün ihlali, boşanma sebebi veya tazminat yükümlülüğü doğuran bir unsur olarak düzenlenmektedir.

Bu nedenle, zina fiilinin ele alınış biçimi, hukukun dayandığı değerler sistemine bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. İslam hukukunda temel amaçlardan biri olan toplumun ahlaki ve manevi yapısını koruma gayreti, zina fiiline karşı sert bir tutum geliştirilmesine yol açmıştır. Buna karşın, laik hukuk sistemlerinde bireysel hak ve özgürlükler ön planda tutulmakta, ahlaki değerlere doğrudan müdahale edilmemektedir. Ancak her iki yaklaşımda da dikkat çeken ortak nokta, toplumun ve ailenin korunmasına verilen önemdir.

Dolayısıyla hukuki düzenlemelerde yalnızca normatif bir kural koymak değil, aynı zamanda toplumsal uzlaşmayı sağlamak, insan onuruna saygıyı esas almak ve bireylerin hak ve özgürlükleri ile kamu düzeni arasında hassas bir denge kurmak gereklidir. Zira aile kurumunun zayıflaması yalnızca bireysel bir sorun değil, aynı zamanda toplumsal bir çöküşün de habercisi olabilecektir. Bu çerçevede zina konusuna yaklaşım, sadece hukuki bir mesele değil; aynı zamanda etik, sosyolojik ve kültürel bir problematik olarak da değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Bilmen, Ö. N. (1950). *Hukuki İslâmiyye ve Fıkhiyye Kamusu*, İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Doğan, İ. (2012). *Sosyoloji*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dönmez, N. (2010). Evlilikte Sadakat Yükümlülüğü ve İhlalinin Hukuki Sonuçları. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 59(1), 6-9.
- Dural, M., Ögüz, T. ve Gümüş, M. A. (2020). *Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku*. Filiz Kitabevi.
- Dural, M., Ögüz, T. ve Gümüş, M. A. (2018). *Aile Hukuku*. Filiz Kitabevi.
- El-Buhârî, Muhammed b. İsmail. (1414/1993). *el-Câmi 'u's-Sahîh*. thk. Mustafa Dîb el-Bugâ. Dârü'l-Fikr.
- El-Kâsânî, A. (1986). *Bedâi 'us-Sanâi'*. Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye. c. 7.
- Giddens, A. (2005). *Sosyoloji*. (Çev. H. Özel ve C. Güzel). Ayraç Yayınevi.
- İbn Kudame, M. (1994). *el-Muğnî*. Dârü'l-Fikr, c. 9.
- İbn Rüşd. (2015). *Bidâyatü'l Müctehid ve Nihâyetü'l-Muktesid*. Ensar yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. Evrim Yayınevi.
- Karaman, H. (2007). *İslam'ın Işığında Günün Meseleleri*. Ensar Neşriyat.
- Karaman H. (2016). *Mukayeseli İslam Hukuku*. İz Yayıncılık (9. Baskı).
- Kılıçoğlu, A. M. (2022). *Medeni Hukuk Dersleri*, Turhan Kitabevi.
- Kur'ân-ı Kerîm Meâli. çev. Halil Altuntaş- Muzaffer Şahin. (2009). Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları
- Serahsî. (1993). *el-Mebsût*. Dârü'l-Ma'rifa, c. 9.
- Türk Medenî Kanunu (2001, 8 Aralık). Resmî Gazete (Sayı: 24607). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf>
- Yargıtay (21 Mart 2019). Yargıtay 2. Hukuk Dairesi. K. 2019/4321
- Yargıtay (23 Şubat 2010). Yargıtay 2. Hukuk Dairesi. K. 2010/2398
- Zühayli, V. (1987). *İslâm Ansiklopedisi*, Beyrut